

KÉRDEZZ — FELELEK

Pénzes Katalin budapesti olvasónk kérdezi: Mi okozza az ősz haj sárgulását?

Dr. Haraszti István válaszol:

A haj sárgulásának több oka lehet. Okozhatják bizonyos festékananyagok, amelyek ételekkel vagy orvosságokkal kerülnek a szervezetbe (ilyen étel a sárgarépa, a sütínivaló tök stb.; ilyen orvosság: a riboflavin, a tryptaflavin stb.). Okozhatják külső szennyeződések is: füst, kátrányos melléktermékek vagy egyéb vegyi anyagok. Az is lehetséges, hogy a megöszült hajszálakban úgynevezett „részleges repigmentáció” megy végbe, ami annyit jelent, hogy nagyon kevés természetes festékananyag kerül a haj állományába, ez pedig nem elegendő arra, hogy visszaadja eredeti színét, tehát csak kisebb, sárgás elszíneződést hoz létre.

Kopócs Imre olvasónk Sur közsegből kérdezi: Miért köszönünk egymásnak kalaplevéve vagy kézfogással? Mit jelentenek eredetileg e mozdulatok?

Sándor István, a Néprajzi Múzeum könyvtárának vezetője válaszol:

A kalap megemlése Európában a XVI. század óta lett általános köszönésmód, s azóta napjainkig egyszerűen a tiszteletadás kifejezője. Korábban az alárendeltség, alávetettség jelképeként csak a rab-szolga és a jobbágy emelt kalapot az úr előtt vagy az alattvaló előljárása előtt. A szokás azokban a régi harcos időkben gyökerezik, amikor a legyőzött félnek csak annyi ideje volt életének megmentésére, hogy jelezze: ellenfelét élete urának ismeri el. A szokás eredetileg tehát a legyőzöttség elismerését jelentette.

A kézfogás egyenlő felek testvéri kapcsolatát juttatja kifejezésre, s a régi és

természeti népeknél abban a hitben gyökerezett, hogy az érintés — például a csók is — a lelkek kölcsönös kicserélődését elősegítő varázsló cselekmény. Európában sokáig csak jogi aktusoknál, például szerződések megkötése alkalmával volt általános. Ez a szerepe ma is megvan népünk életében. Innen vette nevét a lakodalmi szokások rendjében elhelyezkedő „kézfogó”, amely az eljegyzést mintegy jogilag megpecsételi. A vásáron, főként állatvásárokon, ezért csapkodnak oly sűrűn egymás tenyerébe az egyezkedők. A népi joggyakorlatból azután a szokás fokozatosan átment a mindennapi életbe: köszönési móddá alakult át.

Goldinger Rezső budapesti olvasónk kérdezi: Hogyan működik majd az Aggteleki Cseppkőbarlangba tervezett fényorgona?

Jakucs László, az Aggteleki Cseppkőbarlang igazgatója válaszol:

Az Aggteleki Cseppkőbarlang „Csillagvizsgáló” nevű 25 méteres óriáscseppkövének (sztalagmitjának) megvilágítására tervezett fényorgona sok száz, mintegy négy szín szerint csoportosított reflektorból áll. A különböző színű fények nyomógombokkal kapcsolhatók be. Aszerint, hogy a vezető melyik „orgonabillentyűt” nyomja le, más és más szín gyullad ki. A nyomógombok egyidejűleg történő különböző variációjú lenyomásaival a reflektorok alapszínétől eltérő, kevert, illetőleg összetett fényhatásokat lehet kihozni, roppant változatos gazdagságban. A vezető egyidejűleg a fény erősségét is szabályozni fogja, tehát a különböző színekkel és fényhatásokkal úgy játszik, mint a muzsikás az orgonán.

CÍMKÉPÜNK: Palóc asszony a salgótarjáni piacon
„Salgótarján” című cikkünkhöz (Balogh József felvétele)

Főszerkesztő: Csűrös Zoltán. Felelős szerkesztő: Kocsis Ferenc. A szerkesztő bizottság tagjai: Ákos Károly, Haraszty Árpád, Jantsky Béla, Kulín György, Makkai László, Malán Mihály, Mihalik Sándor, Öveges József, S. Szabó Ferenc, Tangi Harald, Tarján Rezső, Tasnádi Kubacska András, Vécsy Zoltán, Zalka András, Zách Alfréd. Kiadja: a Gondolat Könyv-, Lapkiadó- és Terjesztő Vállalat, Budapest, VIII., Bródy Sándor utca 16. Felelős kiadó: a Gondolat Kiadó igazgatója. Szerkesztőség: Budapest, VI., Révay u. 16. Telefon: 314-715, 315-198. Terjesztik: Budapesten a Posta Központi Hírlap Iroda, vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatalok. Kéziratokat nem őrünk meg.

4174 — Egyetemi Nyomda mélynyomása, Budapest, F. v.: Janka Gyula. Megjelent 160 000 példány